

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

آیین نامه آموزشی
دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

مصوبه نهایی جلسه ۲۹۱ شورای عالی برنامه ریزی
مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵

بشریه شماره ۱۳۴
(اصلاحیه)

بسمه تعالی

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

مصوبه نهایی جلسه ۲۹۱ شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته در ۷۵ ماده و ۲۳ تبصره در دویست و نودویکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی به تصویب رسید و از تاریخ تصویب برای دانشجویانی که از ابتدای سال تحصیلی ۷۹-۱۳۷۳ وارد دانشگاه می شوند، لازم الاجرا است، با تصویب این آیین نامه کلیه آیین نامه های آموزشی و بخشنامه های مغایر با آن لغو می گردد.

رای صادره دویست و نود و یکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ در خصوص آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ناپیوسته صحیح است، به مرحله اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگان

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاون محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاون محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

رونوشت: رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری ابلاغ نمایند.

سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

مقدمه:

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب ۱۳۶۷، پس از اجرای یک دوره پنج ساله و مشاهده کاستی ها و همچنین تطبیق با سیاستهای آموزش عالی در سطح تحصیلات تکمیلی، نیاز به اصلاحات و تغییراتی داشت که باید در آن به عمل می آید.

این تغییرات بر اساس نظرات رسیده از دانشگاهها، اعضای هیات علمی مسئولان اجرایی و پیشنهادهای معاونین آموزشی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی در (گردهمآئیهای ادواری)، توسط کمیسیون تدوین آیین نامه ها، جمع آوری و به صورت پیوست تنظیم، تدوین و جهت تصویب نهایی به شورای برنامه ریزی پیشنهاد شد.

شورای عالی برنامه ریزی طی جلسات ۲۸۵ تا ۲۹۱ خود این پیشنهادها را بررسی و با اصطلاحاتی آنرا تصویب کرد.

این آیین نامه جایگزین آیین نامه قبلی می شود و از آغاز سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ برای دانشجویان ورودی این سال و بعد از آن لازم الاجرا است و به موجب آن همه آیین نامه ها و بخشنامه های قبلی مغایر با آن، برای مشمولان این آیین نامه لغو می گردد. اینک توجه مجریان محترم را به نکات زیر جلب می نماید.

۱- در این آیین نامه تنها به ذکر اصول اکتفا شده است، آنجا که ساکت است تصمیم گیری بر عهده کمیته یا شورای تحصیلات تکمیلی موسسه ذی ربط است.

۲- از شرایط آیین نامه نویسی، روشنی و غیر قابل تفسیر بودن کلمات، سادگی عبارات، وسعت دامنه اجراء قابلیت درک و جامع بودن آن است. در اینجا کوشش شده است که این نکات، تا آنجا که ممکن است رعایت شود. مع هذا اگر ابهامی در اصول آن پدید آید، رفع یا تفسیر آن بر عهده کمیسیون تدوین آیین نامه ها است.

۳- زمان اجرای این آیین نامه، از سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ و بعد از آن است ولی از آنجا که با آیین نامه های قبلی تفاوت اصولی ندارد، قابلیت تطبیق و تسری به دانشجویان فعلی را نیز دارد. مع هذا تطبیق باید با نظر کمیته یا شورای تحصیلات تکمیلی موسسه صورت گیرد.

۴- لازم است دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی دانشجویان را از آغاز تحصیل با مواد این آیین نامه آشنا سازند و به هنگام نام نویسی در نخستین نیمسال تحصیلی و ابتدای هر سال تحصیلی اهم مواد آن را در اختیار دانشجویان قرار دهند.

در پایان از کلیه اعضای هیات علمی، دست اندرکاران و مسئولان اجرایی، دانشگاهها و موسسات آموزش عالی انتظار دارد با توکل به خداوند متعال در تحقق اهداف مقدس انقلاب فرهنگی که در

با آرزوی توفیق الهی
دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی
وزیر فرهنگ و آموزش عالی

آیین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

فصل اول

کلیات

ماده ۱: تعریف

دوره کارشناسی ارشد، یکی از دوره های آموزش عالی بالاتر از دوره کارشناسی است، که پس از آن به اجرا در می آید و سرانجام به اعطاء مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می گردد.

تبصره:

در این آیین نامه، به منظور اختصار، به همه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی، پژوهشگاهها و مراکز تحقیقاتی مجاز، که در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری (تحصیلات تکمیلی) فعالیت دارند، "موسسه" گفته می شود. منظور از کمیته تحصیلات تکمیلی، کمیته یا شورایی است که در این زمینه، در سطح گروه یا دانشکده تشکیل می شود.

ماده ۲: هدف

هدف از ایجاد دوره کارشناسی ارشد، گسترش دانش و تربیت متخصصان و پژوهشگرانی است، که با فراگیری آموزشهای لازم و آشنایی با روش های پژوهش علمی، مهارت لازم را برای آموزش، پژوهش و خدمات پیدا می کنند.

فصل دوم

شرایط ورود

ماده ۳:

شرایط ورود به دوره به شرح زیر است:

۳-۱: داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

۳-۲: داشتن گواهینامه پایان دوره کارشناسی یا بالاتر مورد تایید وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته های مورد قبول (به تشخیص شورای عالی برنامه ریزی).

۳-۳: برخورداری از توانایی جسمی لازم و متناسب با رشته تحصیلی،

۳-۴: موفقیت در آزمون ورودی دوره.

تبصره:

مدرک معادل کارشناسی برای ورود به این دوره ها فاقد اعتبار است.

فصل سوم واحدهای درسی

ماده ۴:

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته با احتساب واحد پایان نامه، بر حسب رشته، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است.

تبصره ۱:

چنانچه به تشخیص کمیته تحصیلات تکمیلی، گذراندن تعدادی از واحدهای درسی دوره کارشناسی، به عنوان دروس کمبود یا جبرانی، برای دانشجوی، ضروری تشخیص داده شود، وی مکلف است، آن دروس را بر اساس برنامه مصوب، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در دوره کارشناسی ارشد و مطابق این آیین نامه بگذراند. تعداد دروس جبرانی در هر رشته حداکثر ۲۴ واحد است.

تبصره ۲:

در انتخاب درس، اولویت با دروس جبرانی است، تعیین تعداد و نوع دروس و زمان انتخاب آنها در چارچوب برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی، بر عهده کمیته تحصیلات تکمیلی موسسه ذی ربط است.

تبصره ۳:

به ازای گذراندن هر ۱۲ واحد درسی از دروس جبرانی، یک نیمسال تحصیلی، به طول مدت تحصیل دانشجوی، افزوده می شود.

ماده ۵:

تعداد واحد پایان نامه کارشناسی ارشد، برای همه رشته ها بین ۴ تا ۱۰ واحد درسی، مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی است.

ماده ۶:

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد مجاز است در هر نیمسال تحصیلی بین ۸ تا ۱۴ واحد درسی را انتخاب کند و در موارد استثنایی، با صلاحدید تحصیلات تکمیلی، این تعداد می تواند به ۱۶ واحد افزایش یابد.

تبصره ۱:

در آخرین نیمسال تحصیلی، نام نویسی دانشجوی در کمتر از ۸ واحد درسی بلامانع است.

تبصره ۲:

دانشجویانی که برخی از دروس دوره کارشناسی ارشد را در دوره کارشناسی گذرانده اند نمی توانند آن درس یا دروس را مجدداً در دوره کارشناسی ارشد بگذرانند. این دانشجویان باید با گرفتن دیگر دروس انتخابی جمع واحدهای درسی خود را به حد نصاب مندرج در برنامه مصوب برسانند.

فصل چهارم حضور و غیاب

ماده ۷:

حضور دانشجو در تمامی برنامه های درسی و دیگر فعالیتهای آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از (چهار هفدهم) مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیر اینصورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب میشود.

تبصره:

در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس، بیش از حد مجاز بوده و از نظر موسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می شود در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیمسال الزامی نیست. ولی آن نیمسال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیمسال کامل محسوب می شود.

ماده ۸:

غیبت غیر موجه در امتحان هر درس موجب گرفتن نمره صفر برای آن درس است.

تبصره:

در صورتیکه غیبت دانشجو در امتحان، از نظر موسسه، موجه تشخیص داده شود، درس مزبور حذف می شود.

فصل پنجم

طول دوره، مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

ماده ۹:

طول دوره مدتی است که دانشجو باید دروس تعیین شده در این دوره را با پایان نامه بر اساس مقررات مربوط به اتمام برساند.
طول دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ۲ سال است.

تبصره ۱:

کمیتة تحصیلات تکمیلی می تواند، در صورت لزوم و حسب مورد یک و حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به طول دوره دانشجو اضافه کند.

تبصره ۲:

چنانچه موسسه نتواند حداقل واحدهای درسی را در یک نیمسال تحصیلی ارائه دهد، به نسبت کسر واحدهای ارائه شده، به طول دوره دانشجو افزوده می شود در هر صورت طول دوره تحصیل نباید از سه سال تجاوز نماید.

ماده ۱۰:

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد می تواند حداکثر برای یک نیمسال تحصیلی، با کسب موافقت دانشگاه از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱:

مدت مرخصی تحصیلی جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۲:

درخواست مرخصی باید قبل از شروع نامنویسی در هر نیمسال تحصیلی به موسسه مربوط تسلیم و موافقت آن موسسه کسب گردد. موافقت موسسه با مرخصی تحصیلی دانشجو با توجه به وضعیت تحصیلی وی صورت می گیرد و منوط به این است که ادامه تحصیل دانشجو از آن به بعد با مشکل مواجه نشود.

تبصره ۳:

در صورتی که دانشجو بدون کسب موافقت موسسه حتی برای یک نیمسال، ترک تحصیل نماید از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۱۱:

دانشجو می تواند به هر دلیل، از تحصیل اعلام انصراف نماید. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به موسسه تسلیم نماید. چنانچه دانشجو بعد از یک ماه درخواست خود را پس نگیرد، آن موسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می نماید.

تبصره:

دانشجوی انصرافی یا اخراجی موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل نماید. به هر حال صدور هر گونه گواهینامه و تسلیم ریز نمرات و دریافت مجوز شرکت مجدد در آزمون ورودی منوط به تسویه حساب دانشجو، با موسسه ذیربط است.

فصل ششم

ارزشیابی

ماده ۱۲:

حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از دروس دوره و دروس جبرانی در دوره کارشناسی ارشد، ۱۲ می باشد.

تبصره ۱:

اگر نمره دانشجو در یک درس انتخابی کمتر از ۱۲ باشد، می تواند با موافقت استاد راهنما به جای آن درس، درس دیگری را انتخاب نماید.

تبصره ۲:

در مواردی که ارزشیابی دانشجو در یک درس موکول به فعالیت‌هایی باشد که با تشخیص استاد مربوط انجام آن در طول یک نیمسال تحصیلی ممکن نیست، نمره دانشجو در آن درس ناتمام محسوب می‌شود. در این صورت باید نمره دانشجو در این درس، حداکثر با پایان نیمسال تحصیلی بعد، توسط استاد ذیربط به نمره قطعی تبدیل و در کارنامه وی ثبت شود.

ماده ۱۳:

میانگین نمرات دروس دانشجو، در دوره کارشناسی ارشد در هر نیمسال تحصیلی، نباید از ۱۴ کمتر باشد. اگر میانگین نمرات دانشجو در دو نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد، آن دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره:

نمره دروس پیشنیاز یا جبرانی در کارنامه دانشجو، جداگانه ثبت می‌شود اما در احتساب میانگین نمرات نیمسال تحصیلی و میانگین کل نمرات دانشجو منظور نمی‌شود.

ماده ۱۴:

میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد در غیر اینصورت فارغ‌التحصیل دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره ۱:

دانشجویی که پس از گذراندن کلیه واحدهای درس دوره، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد، در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان نرسیده باشد، می‌تواند تا ۱۶ واحد از دروسی را که در آنها نمره کمتر از ۱۴ گرفته است، فقط در یک نیمسال تحصیلی تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، فارغ‌التحصیل شود.

تبصره ۲:

به دانشجویی که نتواند میانگین کل نمرات خود را به حد نصاب ۱۴ برساند، در صورتی که میانگین نمرات او ۱۲ یا بیشتر باشد، با رعایت ماده ۱۳ و به شرط گذراندن پایان نامه مدرک معادل کارشناسی ارشد در رشته مربوط داده خواهد شد.

فصل هفتم

پایان نامه

ماده ۱۵:

تهیه پایان نامه آخرین بخش دوره کارشناسی ارشد است که طی آن دانشجو موظف است، در یک زمینه مربوط به رشته تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما، به تحقیق و تتبع بپردازد.

ماده ۱۶:

استاد راهنما با پیشنهاد دانشجو و موافقت استاد و تایید کمیته تحصیلات تکمیلی، از اعضای هیات علمی موسسه یا خارج از موسسه با حداقل مرتبه استادیاری تعیین می‌گردد.

تبصره ۱:

چنانچه استاد راهنما، خارج از موسسه آموزش عالی انتخاب می شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکتری الزامی است.

تبصره ۲:

در رشته هایی که استادیار به تعداد کافی وجود ندارد، استاد راهنما را می توان با تایید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین مربیان برجسته موسسه اداری حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید آموزشی و پژوهشی انتخاب کرد.

ماده ۱۷:

دانشجو موظف است پس از پایان نیمسال اول و قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد راهنما انتخاب کند. موضوع پایان نامه پس از تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی قطعیت می یابد.

ماده ۱۸:

استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و پس از تایید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین اعضای هیات علمی یا متخصصان و محققان مربوط انتخاب می شود.

ماده ۱۹:

ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاعیه توسط هیات داوران، متشکل از استاد راهنما، استاد مشاور و حداقل یک نفر نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی و دو نفر از بین اعضای هیات علمی یا متخصصان و محققان داخل یا خارج موسسه صورت می گیرد.

ماده ۲۰:

پایان نامه توسط هیات داوران در پنج درجه ارزشیابی شده و به هر درجه نمره ای تعلق می گیرد و این نمره در میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می شود.

نمره از ۱۸ تا ۲۰ : عالی

نمره از ۱۶ تا ۱۸ : بسیار خوب

نمره از ۱۴ تا ۱۶ : خوب

نمره از ۱۲ تا ۱۴ : قابل قبول

نمره از ۱۲ کمتر: غیر قابل قبول

ماده ۲۱:

دانشجو پس از انتخاب پایان نامه، تا زمانی که آنرا با پایان نرسانده اسد موظف است بر اساس تقویم دانشگاهی در نیمسال (های) بعد نیز برای آن ثبت نام نماید. در این حال نمره پایان نامه در آخرین نیمسال تحصیلی، وارد کارنامه دانشجو می شود و در میانگین نمرات او منظور خواهد شد.

ماده ۲۲: در صورتی که پایان نامه، از نظر هیات داوران، غیر قابل قبول تشخیص داده شود، دانشجوی می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیات داوران تعیین می کنند از آن دفاع نماید.

تبصره:

در صورتی که دانشجوی در مدت مجاز تحصیل، موفق به گذراندن پایان نامه خود نشود، می تواند معادل تعداد واحدهای پایان نامه، درس یا دروسی را که کمیته تحصیلات تکمیلی تعیین می کند، اخذ و حداکثر در یک نیمیال تحصیلی، آن درس یا دروس را با موفقیت بگذراند. در این حال اگر میانگین کل نمرات دانشجوی، حداقل ۱۴ باشد، به وی مدرک معادل کارشناسی ارشد در رشته مربوط داده خواهد شد. در غیر اینصورت به وی مدرکی تعلق نمی گیرد.

فصل هشتم سایر مقررات

ماده ۲۳:

انتقال و تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ممنوع است.

ماده ۲۴:

در صورتی که ارائه برخی از دروس، در یک رشته و در یک زمان معین، در موسسه مبداء، ممکن نباشد، دانشجوی می تواند آن دروس را با موفقیت استاد راهنما و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی، در یکی از موسسات آموزش عالی دیگر که مجری دوره است به صورت مهمان بگذراند. در این حال کسب موافقت موسسه مقصد هم ضروری است و تعداد واحدهای درسی دانشجوی میهمان در یک موسسه نباید از نصف واحدهای درسی دوره تجاوز نماید.

ماده ۲۵:

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد در ۸ فصل و ۲۵ ماده و ۲۳ تبصره در دویست و نود و یکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ به تصویب رسید. این آیین نامه از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ در همه دانشگاههای و پژوهشگاهها و موسسات آموزش عالی سراسر کشور لازم الاجرا است. و از تاریخ ابلاغ آن، آیین نامه قبلی و تمام مقررات و بخشنامه ها و دستورالعملهای مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این آیین نامه لغو می گردد. دانشجویان ورودی سالهای قبل از سال تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ نیز می تواند با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی موسسه وضعیت خود را با آیین نامه جدید تطبیق داده و بر اساس آن فارغ التحصیل شوند.